

Bewoners van bijenhôtels

20 Tandgoudwespen *Chrysis ignita*-groep

Goudwespen behoren tot de meest opvallend gekleurde insecten, met glimmend metaalkleurig groen, rood en soms blauwpaars. Tandgoudwespen behoren tot een groep soorten die nauwverwant zijn en die notoir moeilijk van elkaar te onderscheiden zijn. Deze groep is algemeen, wijdverspreid in Nederland en vaak te vinden op bijenhôtels. De typische kleuren zijn een metaalblauw of -groen gekleurde kop en borststuk en een overwegend rood glimmend achterlijf. De soorten parasiteren vooral op plooiwingswespen waaronder een aantal soorten muurwespen. **Lengte: 4-10 mm. Vliegtijd: eind april – begin oktober.**

21 Drietandgoudwesp *Trichrysis cyanea*

Een volledige groenblauwe goudwesp. Over het algemeen net iets kleiner dan de tandgoudwesp. De soort is algemeen en wijdverspreid in Nederland, iets minder in het westen en noorden. Parasiteert vooral bij pottenbakkerswespen. **Lengte: 3-8 mm. Vliegtijd: begin mei – eind september.**

22 Gewone knotswesp *Sapyga clavicornis*

Slank gebouwde donkere wesp met een drietal gele banden over het achterlijf en bij de vrouwtjes is ook de punt van het achterlijf geel. Mannetjes te onderscheiden van andere geel-zwarte wespen door de naar de top verdikte antennen. Kop met een grote bleekgele vlek onder de antennepianting (man), of met twee kleine gele vlekjes net boven de antennepianting (vrouw). De vrouwtjes zitten vaak platgedrukt op wacht bij de nestgangen van ranonkelbijen, waarbij ze parasiteren. In Nederland verspreid, maar lokaal soms talrijk, lijkt tegenwoordig vooral op de hogere zandgronden voor te komen. **Lengte: 7-12 mm. Vliegtijd: begin mei – begin juli.**

23 Bonte knotswesp *Sapyga quinquepunctata*

Slank gebouwde vrij kleine wesp. Het vrouwtje heeft het begin van het achterlijf rood, de laatste segmenten zwart met helder witte haarvlekjes aan de zijkanten en de top van het achterlijf. Het mannetje is geheel zwart met een drietal onderbroken gele banden op het achterlijf. Parasiteert bij metselbijen. In Nederland verspreid op de hogere zandgronden, daar vooral in stedelijke omgeving. **Lengte: 7-13 mm. Vliegtijd: half april – eind augustus.**

24 Kleine knotswesp *Sapyga decemguttata*

Vrij kleine donkere wesp met een slank uiterlijk en kleine witte haarvlekjes in de achterhoeken van de tergieten, die soms moeilijk te zien zijn. Parasiteert bij de tronkenbij. In Nederland vooral in het zuiden en oosten. **Lengte: 6-9 mm. Vliegtijd: eind mei – begin augustus.**

25 Muurrouwzwever *Anthrax anthrax*

Een grote zwarte vlieg, met eveneens grotendeels verdonkerde vleugels die in een karakteristieke deltavorm worden gehouden en zo vaak op muren of bijenhôtels is aan te treffen. Bij verse exemplaren zijn er contrasterend witte viltvlekken aanwezig op het achterlijf, die evenwel snel slijten waardoor de soort een donkere indruk geeft. De soort parasiteert op metselbijen van het genus *Osmia* en ook bij de tronkenbij. Vroeger vooral beperkt tot het zuid-oosten van Nederland, met een sterke voorkeur voor stedelijke omgeving, vermoedelijk vanwege de gemiddeld hogere temperaturen en het daar meer voorkomen van hun gastheren. Lijkt de laatste jaren sterk te profiteren van de toename van het aantal bijenhôtels en is zich sterk aan het uitbreiden. **Lengte: 7-13 mm. Vliegtijd: begin mei – eind juli.**

26 Spaghettivlieg *Cacoexenus indagator*

Kleine maar voor fruitvliegen vrij grote, nogal donkere soort. Achterranden van de tergieten witachtig van kleur. Door de geringe grootte niet gauw met andere gasten van bijenhôtels te verwarren. De enige fruitvlieg met een parasitaire levenswijze. De soort leeft bij de rosse metselbij en de gehoornde metselbij. Typisch zijn de spaghetti-achtige snoeren van uitwerpselen, die uiteindelijk een hele broedcel kunnen vullen. Omdat de larven van deze vliegen veel sneller eten dan de bijenlarve, verhongert deze. Verspreiding in Nederland slecht bekend, vermoedelijk veel onopgemerkt gebleven. Heeft mogelijk voorkeur voor stedelijke omgeving. **Lengte 3-5 mm. Vliegtijd: april – mei.**

28 Spekkever *Megatoma undata*

Een kleine vrij slank gebouwde donkere kever met opvallende grillige witte haarvlekken en diverse stevige witte haren verspreid over het lichaam. De larven van spekkevers leven voornamelijk van dierlijke resten, waarbij *M. undata* vooral leeft van resten van dode insecten. Ze zijn veelvuldig aan te treffen op bijenhôtels waar ze leven van in de nestgangen gestorven bijen, maar kunnen ook de voedselvoorraden van bijvoorbeeld een dode larve opeten. **Lengte: 5 mm. Vliegtijd: eind maart – juli.**

27 Mijten Acari

Zeer kleine spinachtige beestjes. Het zijn over het algemeen commensalen en leven vooral van afval, maar kunnen ook optreden als broedparasieten als

de aantallen erg groot worden. Dan eten ze het voedsel van de bijenlarven. Ze zitten vaak in wat oudere bijenhôtels waar ze soms massaal kunnen optreden, zeker in wat vochtiger gangen. Ze gebruiken bijen, vooral metselbijen, om zich te verplaatsen. Deze bijen kunnen soms helemaal onder de mijten zitten. **Lengte: <1 mm. Vliegtijd: hele jaar door aanwezig, overwinteren in de nestgangen.**

Colofon

Een uitgave van EIS Kenniscentrum Insecten en Naturalis Biodiversity Center, maart 2021.
Tekst en samenstelling: John Smit & Pieter van Breugel
Foto's: John Smit, Dick Belgers & Pieter van Breugel
Foto voorzijde: grote bladsnijder met een blaadje voor haar nestingang (foto Pieter van Breugel)

Deze zoekkaart is mede mogelijk gemaakt door BJI12 en de Nationale Database Flora & Fauna (NDFE).

1 Rosse metselbij vrouw

5 Grote bladsnijder vrouw

7 Lathyrusbij man

10 Kleine klokjesbij vrouw

13 Grote wolbij man

17 Pottenbakkerswespen

21 Drietandgoudwesp

25 Muurrouwzwever

2 Gehoornde metselbij voorspel

5 Grote bladsnijder man

8 Ranonkelbij vrouw

11 Zwartgespoorde houtmetselbij vrouw

14 Wormkruidbij man

18 Gewone tubebij vrouw

22 Gewone knotswesp

26 Spaghettivlieg

3 Blauwe metselbij vrouw

6 Tuinbladsnijder vrouw

8 Ranonkelbij man

12 Maskerbijen vrouw

15 Blokhoofdvespen

19 Hongerwesp

23 Bonte knotswesp

27 Mijten

4 Tronkenbij vrouw

7 Lathyrusbij vrouw

9 Grote klokjesbij man

13 Grote wolbij vrouw

16 Muurwespen

20 Tandgoudwespen

24 Kleine knotswesp

28 Spekkever